

12. Швець К. Роль колективної творчої діяльності у вихованні молодших школярів / К. Швець // Наукові записки : Збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки і психології. – Вип. 7 : У 2-х частинах. – Ч. 1. – Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2009. – С. 128-130.

13. Holiuk O. PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR CREATIVITY DEVELOPMENT IN MATHEMATICALLY GIFTED ELEMENTARY STUDENTS / Oksana Holiuk, Olena Demchenko, Galina Kit, Nataliia Rodiuk // Problem space of modern society: philosophical communicative and pedagogical interpretations. Part II. – 2019. – С. 580.

ТВОРЧИСТЬ УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК УМОВА УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Сніжана Драбинюк, здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»

*Науковий керівник: О.В.Шикиринська, кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

THE CREATIVITY OF THE PRIMARY SCHOOL TEACHER AS A CONDITION OF SUCCESSFUL ACTIVITY IN THE NEW UKRAINIAN SCHOOL

Snizhana Drabyniuk, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті досліджено теоретичні питання щодо творчості учителя як умови успішної діяльності в новій українській школі. Розкрито сучасні педагогічні технології та методи здійснення навчально-виховної роботи у початковій школі на засадах творчості учителя.

Ключові слова: творчий учитель, технологія проблемного навчання, оздоровчі технології, групова робота, ігрові технології, інформаційно-комунікативні технології, технології формування творчої особистості.

Abstract. The article explores theoretical questions about teacher creativity as a condition for successful activity in a new Ukrainian school. The modern pedagogical technologies and methods of realization of educational work in elementary school on the basis of creativity of the teacher are revealed.

Keywords: creative teacher, problem-based learning technology, wellness technologies, group work, game technologies, information and communication technologies, technologies of creative personality formation.

З огляду на актуальні проблеми сьогодення, головним завданням для успішної діяльності Нової української школи [3, с.116] є забезпечення початкової школи творчими учителями.

А який він – творчий учитель?

Творчий учитель – креативна особистість з високим ступенем розвитку мотивів, творчих умінь, яка виявляє активність у власному розвитку та у формуванні творчої особистості учня. Творчу активність учнів здатний сформувати лише творчо мислячий, активний учитель.

На думку видатного психолога Л. Виготського, творчість – це діяльність людини, яка спрямована на створення нового: чи то речей зовнішнього світу, чи умовиводів або почуттів, властивих самій людині [4, с. 165].

Відомий педагог, вчений та засновник Загальної академії творчої педагогіки Л. Рувинський розглядав творчість як пошук учителем нових розв'язків у постанові нових завдань, застосування нестандартних прийомів діяльності, як здатність передбачати, емоційно переживати та розв'язувати завдяки творчій уяві проблемні ситуації шкільного життя [20, с. 87].

Зазначимо що, головними ознаками творчості (за М. Поташник) [19] є:

- створення нового або суттєве вдосконалення відомого;
- оригінальність, неповторність продукту діяльності, її результатів;

- взаємозв'язок творчості і саморозвитку, самовдосконалення, тобто творча людина постійно працює над собою, над створенням нового.

Творча діяльність вчителя, здійснюється в двох основних формах:

- застосування відомих засобів в нових поєднаннях до педагогічних ситуацій, що виникають в освітньому процесі;

- розробка нових засобів стосовно ситуацій, аналогічних тим, з якими вчитель вже мав справу раніше.

Також, слід виділити й умови та складові творчості вчителя, без яких неможлива творча діяльність у освітньому процесі – це фантазія, уява, натхнення, воля, осяяння.

Для того щоб освітній процес, що проводиться вчителем в класі, був успішним, він повинен уникати рутини і шаблонності в своїх діях, долати стереотипи і упередження, застигли схеми і підходи в навчанні. Разом з тим, він повинен керуватися чіткими правилами і нормами і не допускати хаотичності і безладності в організації освітнього процесу. Як стверджував відомий вчений-педагог С. Гессен (1870-1950), навіть звичайний урок повинен бути пронизаний творчістю і в той же час залишатися уроком [5, с.134].

Щоб стати творчим учителем, треба вчасно себе оцінити. Бо тільки самоаналіз прискорює розвиток педагогічних здібностей і є одним із найефективніших способів педагогічного самовдосконалення. Об'єктивно оцінюючи свою роботу, вчитель пізнає себе і починає найскладніше: висуває вимоги до себе, а значить, активізує свої власні динамічні духовні резерви. Він стає творцем у педагогічному процесі, а творчість учителя – це ще й управління самим собою. Адже, сьогодні, особливо початковій школі потрібен не просто "урокодавець", а творчий учитель, який повинен усе життя працювати для того, щоб навчання приносило радість і задоволення кожній дитині, було ефективним і плідним. Тому, можна з упевненістю сказати, що без творчості вчителя початкової школи неможливо здійснити ні виховний ні навчальний процеси.

Слід також зазначити, що для підвищення ефективності освітнього процесу при проведенні уроків в початковій школі, творчий учитель повинен використовувати сучасні освітні технології. Тому й розглянемо сучасні методи та технології, що сприяють успішній діяльності творчого учителя в НУШ [3; 14; 16; 17].

Спочатку перейдемо до методів навчання. У розумінні творчого вчителя – це різноманітні способи, що допомагають молодшим школярам засвоїти програмовий матеріал, сприяють активізації навчального процесу, з боку учнів – це набуття навчальних компетентностей. В початковій школі розрізняють загальні та спеціальні методи навчання. Загальні застосовуються при вивченні різних навчальних предметів, а спеціальні – під час вивчення окремих. Творчий вчитель для своєї успішної діяльності повинен вміло поєднувати загальні та спеціальні методи.

А тепер розглянемо деякі технології, які може використовувати творчий вчитель за для успіху у своїй діяльності.

Першою розглянемо *технологію проблемного навчання*. Її актуальність визначається розвитком високого рівня мотивації молодшого школяра до навчальної діяльності, активізації його пізнавальних інтересів, що стає можливим при вирішенні протиріч, створених учителем проблемних ситуацій на уроці. Долаючи посильні труднощі учні відчувають постійну потребу в оволодінні новими знаннями, новими способами дій, вміннями і навичками. Завдяки даній технології навчальна діяльність стає творчою. Молодші школярі продуктивно засвоюють не те, що отримали в готовому вигляді і зазубрили, а те, що відкрили самі і висловили по-своєму. Ця технологія викладена, зокрема, О.Мельниковою в книзі «Проблемний урок або Як відкривати знання з учнями». Такий підхід дозволяє перевести учня з слухача на активного учасника навчального процесу. Дослідити, відкрити, вивчити – значить зробити крок в незвідане і непізнане. Діти віком 6-10 років за своєю природою дослідники і з великим інтересом беруть участь в різних дослідницьких справах. Вони вчать мислити та робити висновки. Успіх цієї технології багато в чому залежить від творчості вчителя початкової школи, яка в свою чергу проявляється в умінні

створювати проблемні ситуації на уроці, проводити різні експерименти, прислухатися до думок своїх учнів. Також вчителю дуже важливо навчити молодших школярів спостерігати, порівнювати, ставити питання і виробити в них бажання знаходити відповіді.

Розглянемо оздоровчі технології. Такі технології повинні включати в себе: проведення тематичних фізкультхвилинок на кожному уроці, динамічних пауз, участь у спортивних змаганнях школи і району, проведення батьківських зборів на тему «Режим дня в школі і вдома», «Як зберегти здоров'я дитини», «Комп'ютер і дитина», організацію гарячого харчування в школі для всіх учнів, серію зустрічей з лікарем загальної практики, організацію рухливих ігор на перервах. Творчість учителя у цій технології виявляється у навчанні молодших школярів різним прийомам і методам збереження і зміцнення свого здоров'я. Видатний педагог К. Ушинський сформулював основний закон дитячої природи: «Дитина потребує діяльності, безперестанно і втомлюється не діяльністю, а її одноманітністю. Змусьте дитину сидіти, і вона дуже швидко втомиться; лежати – те саме; йти вона довго не може, не може ні говорити, ні співати, ні читати і найменше – довго думати; але вона пустує і рухається цілий день, змінює і змушує всі ці діяльності й не втомлюється ні на хвилину, чим молодший вік, тим різноманітнішою має бути діяльність» [21, с. 152].

Розглянемо реалізацію творчості вчителя в організації навчання молодших школярів у співробітництві (навчання в групах). Групова робота – це гуманістична форма навчання учнів початкової школи. Результатом навчання в групах є формування в них здатності до співпраці, а також самостійно ініціювати спільну діяльність. Під час групової роботи в молодших школярів зникає почуття страху, дитина не боїться помилитися, не зрозуміти, не встигнути, адже з нею поруч друзі, які прийдуть на допомогу. У спільній діяльності забезпечується дитяча потреба в спілкуванні, самореалізації, визнанні. У групі формуються норми співпраці, діти вчать висловлюватися, слухати один одного, дискутувати, працювати спільно над завданням. У груповій роботі формуються навички самоконтролю та самооцінки, діти у віці 6-7 років вчать перевіряти правильність виконаного завдання ще до презентації перед класом, вчителем. У групі діти не наслідують вчителя, а вчать мислити та працювати самостійно. На таких уроках жодна дитина не залишається осторонь, навіть діти з низьким рівнем працездатності, які на уроці воліють мовчати, роблять спроби включитися в роботу групи. Як щодо творчості вчителя початкової школи, то вона полягає у вмінні правильно сформулювати молодших школярів у групи та керувати їх самостійною діяльністю.

Розглянемо реалізацію творчості вчителя в здійсненні ігрової технології. Гра – це природний для дитини вид діяльності. Відомі психологи визначають гру як вид діяльності, поруч з навчанням, працею та спілкуванням. Тому, відомий український педагог і письменник А. Макаренко писав: «Гра має важливе значення в житті дитини... Якою буде дитина в грі, такою вона буде і в праці, коли виросте. Тому виховання майбутнього діяча відбувається перш за все в грі...» [16, 145]. Відповідно до даної технології, творчість учителя проявляється у вмінні подати навчальний матеріал у формі гри, оскільки навчаючись за допомогою гри, діти віком 6-10 років краще засвоюють матеріал. Ігри дозволяють здійснювати диференційований підхід до молодших школярів, залучати кожного з них в роботу, з огляду на його інтерес, схильність, рівень підготовки з предмета. Вправи ігрового характеру збагачують учнів 6-10 років новими враженнями, виконують розвиваючу функцію, знімають стомлюваність. Вони можуть бути різноманітними за своїм призначенням, змістом, засобами організації і проведення. З їхньою допомогою можна розв'язувати яке-небудь одне завдання (удосконалювати обчислювальні, граматичні навички тощо) або ж цілий комплекс завдань: формувати мовленнєві вміння, розвивати спостережливість, увагу, творчі здібності та ін.

Розглянемо реалізацію творчості вчителя в здійсненні інформаційно-комунікативних технологій. Інформаційно-комунікаційні технології навчання (ІКТ) – це сукупність методів і технічних засобів реалізації інформаційних технологій на основі комп'ютерних мереж і

засобів забезпечення ефективного процесу навчання. Використання творчим вчителем інформаційних технологій відкривають доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищують ефективність самостійної роботи, надають абсолютно нові можливості для творчості, дозволяють реалізовувати принципово нові форми й методи навчання. Інформаційно-комп'ютерні технології здійснюють вплив на емоційну сферу молодшого школяра, сприяючи підвищенню пізнавальної активності, підвищенню інтересу до предмета та навчання взагалі, активізації навчальної діяльності учнів.

Розглянемо реалізацію творчості вчителя в здійсненні технології формування творчої особистості. Основним завданням творчого вчителя відповідно даної технології є – створити максимально сприятливі умови для творчого розвитку дітей молодшого шкільного віку. Прийшовши до школи, молодші школярі повинні заглиблюватися в атмосферу творчості, пошуку нового, піддавати сумнівам сталі істини.

Отже, застосування сучасних методів та технологій навчання творчим вчителем у НУШ сприяє активній роботі на уроці кожного учня початкової школи, цілком залучаючи його в процес вивчення нового матеріалу, дозволяють учневі сформуванню своєї точки зору і отримати реальний досвід застосування нових знань.

Список використаних джерел:

1. Білоус В. С. Інтеграція університетської науки у світовий інформаційний простір / В. С. Білоус, Н. І. Лазаренко, А. М. Коломієць // Вісник Книжкової палати. – 2017. – №3. – С.19-23.
2. Бондар Ю. В. Використання інтерактивних технологій в освітньому процесі початкової школи / Ю. В. Бондар // Соціально-освітні доміанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти: збірник наукових статей (Бердянськ, 23-24 жовтня 2019 року). – Бердянськ, 2019. – С. 229-233.
3. Вишківська В., Шикиринська О. Організація процесу навчання в новій українській школі: теоретико-практичний аспект // Молодь і ринок, 2019. - № 11 (178) – С. 115-119
4. Выготский Л. С. История развития высших психических функций / Л. С. Выготский // Собрание соч. в 6 т. Т. 3 : Проблемы развития психики / Л. С. Выготский. – М., 1983. – С. 5–328.
5. Гессен С. І. Основи педагогіки. Введення в прикладну філософію: навч. посібник для вузів. М. : Школа-прес, 1995.
6. Голюк О.А. Обґрунтування компонентів творчого потенціалу майбутнього педагога ДНЗ та школи І ступеня / О.А. Голюк // Сучасні технології розвитку професійної майстерності майбутніх учителів : матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції, 28 жовтня 2015 р. // FOLIA COMENIANA : вісник Польсько-української науково-дослідної лабораторії дидактики імені Я. А. Коменського. – Умань : ФОП Жовтий, 2015. – С. 38- 42.
7. Голюк О.А. Особливості підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки в контексті реформування вищої освіти України / О.А. Голюк // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій: зб. мат. наук.-практ. конф.– Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. – Вип.4. – С. 437-440.
8. Голюк О.А. Теоретико-методологічні засади формування діалогічної культури в майбутніх вчителів у процесі вивчення педагогічних дисциплін / О.А.Голюк // Вісник Глухівського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Випуск 13. – Глухів: ГДПУ, 2009. – С.244-252.
9. Голюк О.А. Уровни развития диалогической культуры будущих воспитателей ДОО и учителей начальной школы в процессе профессиональной подготовки / О.А. Голюк // Современные подходы к профессиональной подготовке педагога. – Мозырь : УО МГПУ им. И.П. Шамякина, 2015. – С. 13-16.
10. Демченко О.П. Ігрові виховні ситуації у формуванні особистості дитини / О.П.Демченко // Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : [навчально-методичний посібник] ; за ред. Г.С.Тарасенко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. – С. 111-124.
11. Демченко Е., Кит Г., Голюк О., Родюк Н. Развитие субъектности будущих педагогов в контексте подготовки к работе с одаренными детьми / Елена Демченко, Галина Кит, Оксана Голюк, Наталья Родюк // Society, Integration, Education. Proceedings of the International Scientific Conference, May 25th-26th, 2018. – Rezekne : Rezekne Academy of Technologies, 2018. – P. 507-519.
12. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник / І.М. Дичківська. – 2-ге вид. – Київ: Академвидав, 2012. – 352 с
13. Кіт Г.Г. Дидактика початкової освіти : практикум / Г.Г. Кіт, О.Б. Петрович, І.В. Карук. – Вінниця : Документ Принт, 2017. – 249 с.
14. Колеснік К. Вплив колективної творчої діяльності на розвиток мовленнєвої компетентності молодших школярів / К.Колеснік // Наукові записки: Збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки і психології. – Вип.8: У 2- х частинах. – Ч. 1. – Вінниця : ВДПУ ім.М. Коцюбинського, 2010. – С. 103-105.

15. Лазаренко Н. І., Коломієць А. М., Клименко А. О. Симбіоз методологічних підходів до розвитку освіти в умовах інформаційного суспільства. Наука і освіта, №4, с. 107-112, 2017. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2017-4-18>.
16. Макаренко А. С. Проблеми шкільного виховання // Методика виховної роботи. – К., 1990. – С. 139–205.
17. Освітні технології: навч.-метод. посібн. / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За заг. ред. О.М. Пехоти. – Київ: А.С.К., 2001. – 256 с
18. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій / за ред. І. Зязюна, О. Пехоти. – Київ: Вид-во А.С.К., 2003. – 240 с.
19. Поташник М.М. Педагогическое творчество: проблемы развития и опыт: Пособие для учителя. — К., 1988. - С.5-60.
20. Рувінський Л. І. Теория самовоспитания. – М., 1973. – 263 с
21. Тихомирова И.И. Использование интерактивных методов обучения в высшем учебном заведении / И.И. Тихомирова, Г.Ю. Тихомирова, Н.И. Лазаренко // Научные исследования и разработки молодых ученых. – 2015. – №3. – С. 76–79.
22. Ушинський К.Д. Вибрані педагогічні твори: [в 2-х т.] / К.Д Ушинський. – Київ: Радянська школа, 1983. – Т. 1. – 488 с.
23. Шикиринська О.В. Розвиток логіко-математичного розвитку старших дошкільників у контексті Концепції нової української школи. // La science et la technologie à l'ère de la société de l'information: coll. de papiers scientifiques «ΛΟΓΟΣ» з avec des matériaux de la conf. scientifique et pratique internationale, Bordeaux, 3 mars, 2019. Bordeaux : OP «Plateforme scientifique européenne», 2019. V.6. p. 61-65.
24. Holiuk O. PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR CREATIVITY DEVELOPMENT IN MATHEMATICALLY GIFTED ELEMENTARY STUDENTS / Oksana Holiuk, Olena Demchenko, Galina Kit, Nataliia Rodiuk // Problem space of modern society: philosophical communicative and pedagogical interpretations. Part II. – 2019. – С. 580.

РОЗУМОВЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

Ілона Дуб, здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»

*Науковий керівник: О.В.Шикиринська, кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

THE DEVELOPMENT OF MENTAL EDUCATION OF YOUNGER STUDENTS IN MATHEMATICS LESSONS

Iлона Dub, bachelor degree

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація: У статті досліджено теоретичні питання щодо даної проблеми, а також наведені результати діагностики рівня розумового розвитку молодших школярів.

Ключові слова: виховання, розвиток, особистість, розум, математика, молодші школярі.

Abstract: The article investigates theoretical questions about this problem, as well as practically in vestigates the level of mental development of younger students.

Key words: education, development, personality, mind, mathematics, young schoolchildren.

Розумове виховання молодших школярів – це цілеспрямована діяльність учителя початкової школи, спрямована на розвиток розумових сил та мислення учнів. Одним із важливих завдань, що стоять перед сучасною українською школою, є розумовий розвиток молодших школярів [2, с. 115].

Для того, щоб дослідити рівень сформованості розумового розвитку учнів початкової школи, нами було використано декілька методик, а саме:

1. Методика «Що тут зайве?» [11];
2. Методика «Логічні задачі» (О. Зак) [10];
3. Методика інтелектуального потенціалу П. Ржичана [9].

В дослідженні брали участь 15 учнів 3-Б класу Агрономіченської загальноосвітньої школи I-III ступенів Вінницького району Вінницької області.

Методика «Що тут зайве?»